

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΑΡΕΤΗ ΨΩΜΑ

A1. Στο κείμενο 2 παρουσιάζονται τα αίτια της οπαδικής βίας, τα οποία, κατά τον ψυχίατρο Χρ. Λιάπη, εντοπίζονται στη μετατροπή της ατομικής σε συλλογική εγκληματική συμπεριφορά. Υποστηρίζει ότι η βίαιη συμπεριφορά υποδεικνύει μια προβληματική σχέση του ατόμου με τον εαυτό του, την οικογένεια και τον κοινωνικό του περίγυρο. Ευθύνη φέρουν και οι ομάδες και οι ιδεολογίες τους, όταν αυτές συνδυάζονται με την έλλειψη ενσυναίσθησης και την επιθυμία των ατόμων να ενταχθούν κάπου. Σ' αυτές τις αιτίες προστίθενται τέλος οι εθνικιστικές ιδέες και η δημοσιοποίηση της βαρβαρότητας.

89 λέξεις

- B1.** α) Λάθος
β) Λάθος
γ) Σωστό
δ) Σωστό
ε) Σωστό

B2. Στο Κείμενο 1 εντοπίζεται η χρήση μαρτυρίας στο απόσπασμα: «Η επίθεση ήταν προσχεδιασμένη. Ημασταν μέσα στο γήπεδο. Ενα άτομο, μεγάλο σε ηλικία, μας είπε ότι όταν δώσω το σύνθημα, θα βγείτε έξω και θα επιτεθείτε στα ΜΑΤ. Βγήκαμε από το γήπεδο, μας έδωσε μολότοφ, ξύλα, πέτρες και τις φωτοβολίδες.[...]», όπου καταγράφονται **αυτούσια τα λόγια** του 18χρονου που τραυμάτισε σοβαρά τον αστυνομικό. Έτσι, προσδίδεται στο κείμενο η **αξιοπιστία της προσωπικής ομολογίας**, καθώς ο νεαρός υποδεικνύει πώς οδηγήθηκε στη βίαιη πράξη του, διαμορφώνοντας ένα **ύφος οικείο, άμεσο, ζωντανό και παραστατικό**. Η χρήση της μαρτυρίας στο συγκεκριμένο σημείο βοηθά στην **ευκολότερη κατανόηση**, αλλά και στην **ανάδειξη των απόψεων της αρθρογράφου** και στην **τεκμηρίωση της θέσης** της σχετικά με τον αποπροσανατολισμό των νέων παιδιών από τον δρόμο του ενάρετου αγώνα στον χώρο του αθλητισμού και τη στροφή τους στην τυφλή βία. Ταυτόχρονα, με την ωμότητα των λεγομένων του δράστη επιτυγχάνεται η **συναισθηματική διέγερση του αναγνώστη** και η **ευκολότερη ταύτισή** του και παρακολούθηση του θέματος της οπαδικής βίας. Έτσι, εξυπηρετείται καλύτερα η **πρόθεση του Κειμένου 1 που είναι να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ότι, παρά τις διαφορετικές προοπτικές που ανοίγονται μπροστά στους νέους της πατρίδας μας, κάποιοι επιλέγουν τον τρομακτικό δρόμο της οπαδικής βίας**.

Στο Κείμενο 2 γίνεται χρήση αυθεντίας στα σημεία όπου καταγράφονται οι απόψεις του ψυχιάτρου και προέδρου του ΚΕΘΕΑ, Χρήστου Λιάπη, όπως για παράδειγμα στο απόσπασμα: «Για να φτάσεις να σκοτώσεις τον άλλον ή να χτυπήσεις τον άλλον, ... η σχέση σου με τον εαυτό σου είναι πρώτα

από όλα διαταραγμένη, χωρίς αυτό σε καμία περίπτωση να αποτελεί ελαφρυντικό». Με την **παράθεση αυτούσιων των λόγων** του κ.Λιάπη δίνεται **έμφαση στο θέμα** των αιτίων της οπαδικής βίας, τα οποία μελετούν στη συγκεκριμένη συνέντευξη, ώστε να **τεκμηριωθούν οι θέσεις** που προβάλλει το κανάλι. Έτσι, οι απόψεις περί ευθύνης των ατομικών και κοινωνικών δυσχερειών των δραστών **αποκτούν μεγαλύτερο κύρος**. Εξάλλου η ιδιότητα του ομιλητή ως ψυχίατρου και προέδρου του ΚΕΘΕΑ **καθιστά τον λόγο του αξιόπιστο, έγκυρο και γι' αυτό περισσότερο πειστικό**. Επομένως, με τη χρήση της αυθεντίας εξυπηρετείται καλύτερα η **πρόθεση του κειμένου 2 που είναι να πείσει τους αναγνώστες για τους παράγοντες που φέρουν ευθύνη για την οπαδική βία**.

B3. α) Ο τίτλος του **Κειμένου 1 «Δύο Ελλάδες που δεν συναντιούνται πουθενά»** μας προϊδεάζει ότι το άρθρο θα αναφερθεί σε δύο διαφορετικές όψεις και οπτικές της χώρας μας που έρχονται σε τόσο μεγάλη αντίθεση μεταξύ τους, ώστε να «μη συναντιούνται πουθενά». Αν και δεν αντιλαμβανόμαστε αρχικά ότι οι διαφορές αυτές εντοπίζονται μέσα από την οπτική του αθλητισμού και της αθλητικής βίας, αυτό γίνεται σαφές στην 1^η παράγραφο, όπου η αρθρογράφος αναφέρεται αφενός στον 18χρονο δράστη της επίθεσης στον αστυνομικό και αφετέρου στην πρωταθλήτρια της κολύμβησης Άννα Ντουντουνάκη. Έτσι σε πολλά σημεία του άρθρου διερωτάται η συγγραφέας «Πώς γεφυρώνεις τις δύο αυτές χώρες που απλώς συνυπάρχουν στον ίδιο γεωγραφικό χώρο;» ή «Πώς φεύγεις από τη χώρα της τυφλής βίας και των ανήλικων χούλιγκαν για να πας εκεί;» και στην όγδοη παράγραφο του άρθρου: «Όταν το παιδί στέκεται..., ανάμεσα στη μία Ελλάδα και στην άλλη, στον έναν κόσμο τελικά και τον άλλον...». Έτσι τόσο στον τίτλο, όσο και σε όλη την έκταση του κειμένου 1 γίνεται μία **συνεχής σύγκριση ανάμεσα στις δύο Ελλάδες, τη μία της εργατικότητας και των οραμάτων και την άλλη της τυφλής βίας και του οπαδισμού, που φαίνεται τελικά να μη συναντιούνται, αποδεικνύοντας τη στενή σχέση του τίτλου με το περιεχόμενο του κειμένου**.

β) Στο Κείμενο 1 η αρθρογράφος υιοθετεί έναν τόνο προφορικότητας. Χάρη σε αυτή την υφολογική επιλογή το κείμενο αποκτά **αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα κι ευθύτητα**, ενώ **υποστηρίζεται αποτελεσματικότερα το θέμα** της αντίθεσης ανάμεσα σε μία πολλά υποσχόμενη Ελλάδα με ηρωίδα την πρωταθλήτρια της κολύμβησης Άννα Ντουντουνάκη και την παρακμιακή προοπτική του οπαδισμού με κεντρικό πρόσωπο τον 18χρονο δράστη της επίθεσης στον αστυνομικό. Έτσι, **η αρθρογράφος επικοινωνεί πιο αποτελεσματικά τις ιδέες της, αποκαλύπτει την ταυτότητά της, ενώ σε αρκετά σημεία δηλώνει ειρωνεία** (π.χ. «Την είδηση την είδα κάπως τυχαία, στα «ψιλά»· πού χρόνος για μια πρωταθλήτρια κολύμβησης, όταν ασχολείσαι νυχθημερόν με το εθνικό μας σπορ, τον χούλιγκανισμό;»). Με αυτόν τον τρόπο ενεργοποιείται συναισθηματικά ο δέκτης και ευαισθητοποιείται ευκολότερα σχετικά με τις δύο Ελλάδες και τον διχασμό των νέων στην επιλογή του δρόμου τους.

Τρόποι με τους οποίους επιτυγχάνεται η προφορικότητα στο ύφος είναι:

- ✓ **Χρήση α' ενικού προσώπου:** Π.χ. «μου δημιουργήθηκε η διάθεση να μάθω ποια είναι αυτή η κοπέλα.» Με το α' ενικό πρόσωπο η αρθρογράφος εκφράζει την προσωπική της άποψη, επιτυγχάνοντας αμεσότητα, ζωντάνια, ευθύτητα και μεγαλύτερη οικειότητα. Επικρατεί ο προσωπικός, υποκειμενικός τόνος, καθώς αναφέρει με μία εξομολογητική διάθεση την έρευνά της για την Άννα Ντουντουνάκη και τα επιτεύγματά της, ενώ ταυτόχρονα ενεργοποιεί συναισθηματικά

τον δέκτη και διευκολύνει την ταύτιση του αναγνώστη με το θέμα, χάρη στην προφορικότητα που αποκτά ο λόγος.

- ✓ **Χρήση β' προσώπου:** Π.χ. «Πώς φεύγεις από τη χώρα της τυφλής βίας και των ανήλικων χούλιγκαν για να πας εκεί;». Με τη χρήση του β' προσώπου επιτυγχάνεται αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα στο λόγο, καθώς η αρθρογράφος απευθύνεται στο υποσυνείδητο του αναγνώστη, βάζοντάς τον στη θέση του Έλληνα που θα 'θελε να ξεφύγει από την προβληματική διάσταση του οπαδισμού, για να γνωρίσει μία θετικότερη οπτική του τόπου μας. Έτσι προσδίδεται χαρακτήρας διαλόγου ανάμεσα στη συγγραφέα και τον αναγνώστη, διευκολύνοντας την ταύτισή του και ενεργοποιώντας τον συναισθηματικά. Παράλληλα εξασφαλίζεται η οικειότητα στο ύφος και άρα και το προφορικό αποτέλεσμα.
- ✓ **Χρήση ευθέος λόγου:** «Η επίθεση ήταν προσχεδιασμένη. ... πέτρες και τις φωτοβολίδες.[...]». Μα τον ευθύ λόγο παρατίθενται αυτούσια τα λόγια του 18χρονου δράστη της επίθεσης, εξασφαλίζοντας αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα και δραματικότητα στο κείμενο. Ο λόγος αποκτά αξιοπιστία και αποδεικνύεται η άποψη της αρθρογράφου για την τραγικότητα και τις τρομακτικές προοπτικές των παιδιών αυτών, ενώ η ίδια παίρνει απόσταση από τα λεγόμενά του νεαρού. Τελικά και με τον ευθύ λόγο ενισχύεται η αίσθηση της προφορικότητας.

Άλλοι τρόποι που θα μπορούσαν να αναφερθούν :

- ✓ **οι ερωτήσεις** («Πώς φεύγεις από τη χώρα της τυφλής βίας ... για να πας εκεί;»)
- ✓ **οι λαϊκές, καθημερινές εκφράσεις** («χαβαλές»)
- ✓ **η χρήση σημείων στίξης** («ψιλά», –και όχι πολύ εύκολα–,...)
- ✓ **οι ερωταποκρίσεις** («τι είναι αυτό το πλάσμα, υπεράνθρωπο; Όχι, δεν είναι.»)
- ✓ **τα σχήματα λόγου** (π.χ. μεταφορές: «Ο ίδιος έχασε για πάντα το τρένο για την άλλη εκείνη χώρα...»)
- ✓ **χρήση α' πληθυντικού προσώπου κλπ.**

Γ1. Το ποίημα «**Ακόμα δεν μπόρεσα...**» του Γιώργου Σαραντάρη αφορά, κατά τη γνώμη μου, τον πόνο και το σάσπισμα που φέρνει στο ποιητικό υποκείμενο ο θάνατος, η απώλεια οικείων και μη ανθρώπων, πιθανόν λόγω του πολέμου (του Β' Παγκοσμίου). Το ποιητικό υποκείμενο δηλώνει το πάγωμα που βιώνει από τον ξαφνικό χαμό των αγαπημένων προσώπων με έναν εξομολογητικό και άμεσο τρόπο (α' πρόσωπο). Απολογείται, γιατί «ακόμα» δεν μπόρεσε να «χύσει ένα δάκρυ» ή «να κοιτάξει τους πεθαμένους» και να δει «πως λείπουν από τη συντροφιά του». Με ένα εκτενές ασύνδετο και συνεχές αρνήσεις («δεν μπόρεσα ... δεν κοίταξα... δεν πρόφτασα...») δείχνει όχι μόνο το ξάφνιασμά του, αλλά και τον πόνο, το πένθος και τον βουβό του θρήνο για τους νεκρούς που «έχασαν τον αέρα» που εκείνος αναπνέει και τη «μουσική των λουλουδιών». Νιώθει πως δεν έχει φτάσει η στιγμή να πάει κι εκείνος κοντά τους, για να τους μιλήσει και να φτάσουν σε μία νέα υπερβατική ένωση, όπου θα μοιάζουν όλα καθαρά από πολέμους και βία, πράγμα που δηλώνει με συνεχείς παρομοιώσεις: «...σαν η μάχη να μην είχε περάσει πάνω από τα κεφάλια μας».

Δεδομένου ότι το ποίημα αυτό συντέθηκε το 1940, ενώ ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος είχε ήδη ξεσπάσει, μοιάζει το ποιητικό υποκείμενο να πονάει και να θρηνεί για την καταστροφή που έχει ξεκινήσει, για τον

θάνατο και τη βία που έχει ήδη σκορπίσει, αλλά και γι' αυτό που βλέπει να φτάνει σε λίγο αναπόδραστα σε όλο τον κόσμο και λογικά και στον ίδιο.

Δ1. Άρθρο: → Τίτλος (π.χ : Ποιος σπλίζει το χέρι των χούλιγκανς;»

Πρόλογος: Τα επαναλαμβανόμενα γεγονότα οπαδικής βίας των τελευταίων μηνών, με τραγικό απολογισμό την απώλεια νέων ανθρώπων ή τον βαρύ τραυματισμό άλλων μας ώθησαν να κάνουμε ένα αφιέρωμα στη σχολική μας εφημερίδα στο θέμα αυτό. Γιατί, όσο κι αν υποκρινόμαστε ότι η κοινωνία μας εξελίσσεται και ότι προσδεύουμε ως λαός, τέτοια τραγικά γεγονότα θα μας φέρνουν διαρκώς μπροστά στην ωμή πραγματικότητα του χουλιγκανισμού, της οπαδικής εγκληματικότητας και των συνεπειών τους. Πώς είναι όμως δυνατόν τέτοια φαινόμενα να αντιμετωπιστούν αν δεν διερευνηθούν σε βάθος τα αίτια που τα προκαλούν;

Κύριο θέμα:

1° ζητούμενο : Αίτια του φαινομένου

§Εσωτερικοί /προσωπικοί παράγοντες που οδηγούν στην οπαδική βία:

Πληροφορίες κειμένων

- η σχέση του ατόμου με τον εαυτό του είναι διαταραγμένη
- απογοήτευση
- ο μηδενισμός, η ισοπέδωση,
- η αγανάκτηση, θυμός
- το κενό/η απουσία οράματος
- απουσία ενσυναίσθησης
- η ανάγκη που έχουν τα μέλη αυτών των ομάδων να ανήκουν κάπου.

Επιπλέον επιχειρήματα

- απουσία παιδείας / εσωτερικής καλλιέργειας / γνώσης - κρίσης
- αδιαμόρφωτη προσωπικότητα- ειδικά των νέων
- απουσία ηθικών αρχών – αξιών
- εγωκεντρισμός
- λάθος πρότυπα

§ Εξωτερικοί /κοινωνικοί-πολιτικοί παράγοντες που οδηγούν στην οπαδική βία:

Πληροφορίες κειμένων

- ευθύνη γονέων/ οικογένειας / ανούσιος διδακτισμός
- η κοινωνική βία / μεταστοιχείωση της ατομικής παθολογίας σε ένα κοινωνικό φαινόμενο συγκεκριμένης εγκληματικής οπαδικής ομαδοποίησης
- απουσιάζουν βασικές σταθερές στον κύκλο που κάθε άνθρωπος δημιουργεί

- συγκεκριμένες κλίκες, συγκεκριμένες ιδεολογίες όπου έχουμε πρόσμιξη συγκεκριμένων ιδεολογιών με την υποστήριξη συγκεκριμένων ομάδων
- η πληγή του εθνικισμού
- η βία και η τοξικότητα φορτίζεται και φαίνεται στα γκράφιτι και στα ποσταρίσματα

Επιπλέον επιχειρήματα:

- σύγχρονος τρόπος ζωής (καταπίεση , άγχος, υπερεργασία)
- ανεργία, βιοποριστικά προβλήματα
- μαζοποίηση, αλλοτρίωση
- ΜΜΕ (φανατισμός, λάθος πρότυπα, προπαγάνδα)
- Αθλητικοί παράγοντες (οικονομικά συμφέροντα)

2° ζητούμενο: Τρόποι αντιμετώπισης από την πολιτεία

Πληροφορίες κειμένων:

- να προσφέρει νόημα ζωής στους νέους κι ένα σχολείο που να τους προσφέρει ορίζοντες,
- έλεγχος των ΜΜΕ ώστε να προσφέρουν αλήθειες και πρότυπα και όχι μόνο βία και τρόμο,
- ένα κράτος που να τους ανοίγει δρόμους και να προσφέρει οράματα.
- πρέπει να ληφθούν μέτρα που να ξεκινούν από την οικογένεια και την εκπαίδευση και να φτάνουν μέχρι και την κορυφή της κρατικής πυραμίδας και της επιβολής του νόμου.

Επιπλέον επιχειρήματα:

μέτρα πρόληψης

- κατασκευή αθλητικών και πολιτιστικών κέντρων, όπου οι νέοι θα μπορούν να αθλούνται και να δημιουργούν οι ίδιοι, να συμμετέχουν σε αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- καταπολέμηση γενεσιουργών αιτιών της οποιασδήποτε μορφής βίας π.χ. της ανεργίας
- επιβολή δεοντολογίας στον αθλητισμό και τον αθλητικό τύπο
- εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τις συνέπειες και τις προεκτάσεις του χουλιγκανισμού

μέτρα αντιμετώπισης

- να αποφεύγει τη χρήση βίας για την καταστολή των χούλιγκαν
- διακριτική παρουσία της αστυνομίας, έξω από αθλητικούς χώρους
- επιβολή ποινών στις ομάδες και τους φιλάθλους – οπαδούς τους

Επίλογος: Όλα αυτά τα μέτρα - και κυρίως όσα μπορούν να βοηθήσουν στην πρόληψη του κακού - θα πρέπει βέβαια να εφαρμοστούν άμεσα και αποτελεσματικά, αν θέλουμε κάποια στιγμή να μιλάμε για μια Ελλάδα με νέους πολίτες με όραμα, ευθύνη, στοχοπροσήλωση και αρχές κι όχι για έρμια του οπαδισμού και της βίας.